

NÜKLEER RİSKLERE İLİŞKİN SORUMLULUK SİGORTASINA VE TEMİNATINA DAİR YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM Başlangıç Hükümleri

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı, işletenin nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararlara ilişkin hukuki sorumlulukları nedeniyle, 29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme ve bu Sözleşmeyi değiştiren, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu protokoller ile 5/3/2022 tarihli ve 7381 sayılı Nükleer Düzenleme Kanunu uyarınca yaptırımları gereken sigortaya veya göstermeleri gereken teminata ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, 5/3/2022 tarihli ve 7381 sayılı Nükleer Düzenleme Kanununun 14 üncü maddesinin sekizinci fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) İşleten: Nükleer Düzenleme Kurumu tarafından veya ülkesindeki makamlar tarafından bir nükleer tesisi işletmek üzere yetkilendirilmiş tüzel kişiyi, nükleer tesis işletmek için verilecek lisans alınmadan önceki dönemde nükleer tesisi kuran tüzel kişiyi veya nükleer tesisi işletmek için verilen lisans iptalinden sonra yeni bir işleten belirlenene kadar olan dönemde lisansı iptal edilen tüzel kişiyi,

b) Kurum: Nükleer Düzenleme Kurumunu,

c) Nükleer hadise: Nükleer zarara neden olan, aynı menşeli bir hadise ya da hadiseler dizisini,

ç) Nükleer madde: Nükleer yakıtlar (doğal veya tüketilmiş uranyum hariç) ile nükleer yakıtın üretilmesi veya kullanılması esnasında üretilmiş veya radyasyona maruz bırakılarak radyoaktif hale getirilmiş radyoaktif ürünleri veya atığı,

d) Nükleer tesis: Nükleer maddeleri üreten veya işleyen tesisleri, nükleer yakıtın izotoplarını ayıran tesisleri, araçlarda güç kaynağı olarak kullanılanlar dışındaki reaktörleri, ışınlanmış nükleer yakıtın yeniden işlendiği tesisleri, taşıma amacına özgü olarak kullanılanlar hariç olmak üzere nükleer maddelerin saklandığı ve depolandığı tesisleri, nükleer maddelerin bertarafı için kurulan tesisleri, belirtilen tesislerden işletmeden çıkarma aşamasında bulunanları, Paris Sözleşmesi çerçevesinde belirlenen nükleer madde bulunduran diğer tesisleri,

e) Nükleer yakıt: Doğal uranyum dâhil uranyum metal, alaşım veya kimyasal bileşimi veya plütonyum metal, alaşım veya kimyasal bileşimi şeklindeki bölünebilir maddeler ile Paris Sözleşmesi çerçevesinde belirlenen diğer bölünebilir maddeleri,

f) Paris Sözleşmesi: 29/7/1960 tarihli Nükleer Enerji Sahasında Hukuki Mesuliyete Dair Sözleşme ve bu Sözleşmeyi değiştiren, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu protokolleri,

g) Sigorta: Nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararları teminat altına alan sorumluluk sigortasını,

ğ) Teminat: Nükleer hadiselerden kaynaklanan nükleer zararların sigorta dışında veya sigortaya ilave olarak başka bir araç ile teminat altına alınmasına yönelik olarak gösterilecek mali güvenceyi,

h) Yetkili mahkeme: Bir nükleer hadisenin gerçekleşmesi hâlinde Paris Sözleşmesi uyarınca ulusal hukuku uygulanacak olan ülkenin münhasır yargı yetkisini haiz mahkemesini, ifade eder.

(2) Bu Yönetmelikte geçen ancak birinci fıkrada yer almayan tanımlar için Paris Sözleşmesinde ve ilgili mevzuatta yer alan tanımlar geçerlidir.

İKİNCİ BÖLÜM Sigorta veya Teminat

Sigorta yaptıma veya teminat gösterme zorunluluđu

MADDE 4- (1) İşleten;

a) Her bir nükleer tesise,

b) Her bir taşıma faaliyetine,

c) Nükleer maddelerin Türkiye Cumhuriyeti'nin egemenlik alanında yapılacak ve Kurumun iznine tabi her bir transit geçişine,

yönelik olarak ilgili faaliyet süresince geçerli, 9 uncu maddede belirlenen tutarda ve bu Yönetmelikte belirlenen zamanda ve şartlara uygun sigorta yaptırmak veya teminat göstermek ve sigorta ya da teminata ilişkin belgeyi Kuruma sunmak zorundadır.

(2) Yaptırılan sigorta ya da gösterilen teminat sadece bir nükleer hadise durumunda nükleer zararın tazmini için kullanılabilir. Gerçekleşen bir nükleer hadise sonucunda işleten, faaliyetine devam edebilmek için 9 uncu maddede belirlenen tutarda yeni bir sigorta yaptırmak veya teminat göstermek zorundadır.

(3) 7381 sayılı Kanunun 12 nci maddesinin dokuzuncu fıkrası uyarınca tek bir tesis olarak kabul edilen nükleer tesisler için işletenin tek bir sigorta yaptırması veya teminat göstermesi yeterlidir.

(4) Kurum, gerekli gördüğü takdirde, işletenden veya ilgili sigorta şirketinden, nükleer sigorta havuzlarından ya da teminat verenden, sigorta poliçesinin veya teminata ilişkin Kuruma sunulan belgelerin geçerliliğinin teyit edilmesine yönelik olarak her türlü ilave bilgi ve belgeyi talep edebilir. Kurumun bu talebi ilgililer tarafından karşılanır.

Sigortanın veya teminatın kapsamı

MADDE 5- (1) İşleten tarafından yaptırılacak sigortanın veya gösterilecek teminatın, Paris Sözleşmesinin 2 nci maddesi çerçevesinde nükleer zarar gören kişilerin;

a) Can kaybı ya da yaralanmalarını,

b) Mal varlığının zarar görmesini ya da kaybını,

c) (a) ve (b) bentlerine dâhil edilmeyen ancak yetkili mahkeme tarafından tespit edilen, bu bentlerde yer alan kayıp ya da zarardan ötürü vuku bulan kayıp ya da zararlar ile ilgili olarak tazminat talep etme hakkına sahip olan bir kişi tarafından uğranan ekonomik zararı,

ç) (b) bendine dâhil edilmeyen ancak yetkili mahkeme tarafından tespit edilen, zararın önemsiz olmaması ve gerekli önlemlerin alınmış ya da alınacak olması kaydıyla, zarar görmüş olan çevrenin eski haline dönüştürülmesi için alınan önlemlerin maliyetini,

d) (b) bendine dâhil edilmeyen ancak yetkili mahkeme tarafından tespit edilen, çevrenin kullanılmasından elde edilen doğrudan bir ekonomik çıkardan kaynaklanan, çevrenin önemli derecede zarar görmesi sonucu uğranan gelir kaybını,

e) Önleyici tedbirlerin maliyetleri ve bu tedbirlerden doğan diğer kayıp ve zararlarını, karşılaması şarttır.

Sigorta veya teminat dışı haller

MADDE 6- (1) Aşağıdaki haller sigorta veya teminatın kapsamı dışındadır:

a) Nükleer tesisin kendisine ya da tesisin bulunduğu sahadaki yapım aşamasındaki bir nükleer tesis de dâhil olmak üzere, başka bir nükleer tesise gelen zararlar.

b) Aynı sahada bulunan bu tür herhangi bir tesis ile bağlantılı olarak kullanılan ya da kullanılacak olan herhangi bir mala gelen zararlar.

c) Doğrudan bir silahlı çatışma, hasmane hareketler, iç savaş ya da ayaklanmadan dolayı meydana gelen bir nükleer hadiseden kaynaklanan nükleer zararlar.

(2) Nükleer zararın tazmini için açılan davalarda mahkeme tarafından tazminata bağlanan faiz ve masraflar, tazminat olarak değerlendirilmez ve işleten tarafından ayrıca ödenir.

Sigortanın yaptırılma veya teminatın gösterilme zamanı

MADDE 7- (1) İşleten, Kurum tarafından faaliyetine ilişkin yetkilendirme yapılmadan önce nükleer tesis için sigorta yaptırmak veya teminat göstermek zorundadır.

(2) İşleten, Kurum tarafından nükleer maddenin taşınmasına ilişkin izin verilmeden önce nükleer maddenin taşınması faaliyeti için sigorta yaptırmak veya teminat göstermek zorundadır.

(3) Nükleer maddenin transit geçişleri için, transit geçişin gerçekleşmesinden otuz gün önce sigorta yaptırılması veya teminat gösterilmesi zorunludur.

(4) İşleten, sigorta veya teminatın sona erme tarihinden en geç otuz gün önce yeni bir sigorta yaptırır veya teminatını yeniler ve Kuruma bildirir.

(5) İşleten, sigorta sözleşmeleri ya da teminata ilişkin ibraz ettiği belgeler Kurum tarafından uygun bulunmadan sigorta veya teminat gerektiren faaliyetlere başlayamaz.

(6) İşleten tarafından yaptırılan sigorta ya da gösterilen teminat, Kuruma yazılı olarak ve elektronik iletişim yöntemleri kullanarak en az iki ay önce sigorta şirketi, nükleer sigorta havuzunu temsil ve idare ile görevlendirilmiş taraflar ya da teminat veren tarafından bildirimde bulunulmadan askıya alınamaz veya iptal edilemez. Söz konusu sigorta ya da teminatın nükleer maddelerin taşınmasına ilişkin olması hâlinde sigorta ya da teminat taşıma sırasında askıya alınamaz veya iptal edilemez.

(7) İşleten, sigortanın veya teminatın sürekliliğini sağlamakla yükümlüdür. Nükleer tesis için sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünün sona erme zamanı; tesisin durumu, tesiste nükleer maddenin varlığı ve nükleer hadise potansiyeli gibi hususlar dikkate alınarak Kurum tarafından belirlenir.

(8) İşletenin; işi bırakması, yetkisinin kısıtlanması, askıya alınması ya da iptal edilmesi ve benzeri durumlar sigorta veya teminata ilişkin yükümlülüğünü ortadan kaldırmaz.

Sigorta veya teminat olarak kabul edilecek değerler

MADDE 8- (1) Aşağıdaki varlıklar sigorta veya teminata konu olabilir:

a) 7381 sayılı Kanunun 15 inci maddesi gereğince kurulan nükleer sigorta havuzunu temsile ve idareye yetkili taraflar veya yabancı nükleer sigorta havuzları tarafından düzenlenmiş sigorta poliçesi.

b) İlgili branşta ruhsat sahibi yerli veya yabancı sigorta şirketleri tarafından düzenlenmiş sigorta poliçesi.

c) Hazine ve Maliye Bakanlığını muhatap düzenlenmiş ve herhangi bir kısıtlama içermeksizin, süresiz, şartsız, ilk talepte derhal ödeme taahhüdünü içeren, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanunu kapsamında Türkiye’de faaliyet gösteren bir bankadan temin edilen banka teminat mektupları.

ç) 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu kapsamında Türkiye’de faaliyet gösteren sigorta şirketleri tarafından kefalet sigortası kapsamında düzenlenen kefalet senetleri.

d) Hazine ve Maliye Bakanlığını muhatap düzenlenmiş ve herhangi bir kısıtlama içermeksizin, süresiz, şartsız, ilk talepte derhal ödeme taahhüdünü içeren, ikinci fıkradaki koşulları sağlayan yabancı bir bankadan temin edilen banka teminat mektupları.

(2) Birinci fıkrada sayılan sigorta veya teminatın yabancı bir sigorta şirketi ya da banka tarafından düzenlenmesi hâlinde, teminatı veren ya da sigorta poliçesini düzenleyen kuruluşun yetkili bir kredi derecelendirme kuruluşu tarafından verilen kredi derecelendirme notunun asgari olarak yatırım yapılabilir seviyede olması esastır. Kurum gerekli gördüğü takdirde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının görüşlerini alarak, sigorta veya teminatı düzenleyen kuruluşun değerlendirilmesinde başkaca ölçütleri de esas alabilir.

(3) Kurum, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarından, işleten tarafından sunulan sigorta veya teminatın uygunluğuna dair görüş ve değerlendirme talep edebilir.

Sigorta veya teminat tutarları

MADDE 9- (1) İşleten tarafından sunulan sigorta bedeli veya teminat tutarı her bir nükleer hadise başına;

a) Termal gücü on megavatın üzerinde olan nükleer reaktörler ile Kurum tarafından nükleer tesis işletmek için verilecek lisans öncesi yapılacak değerlendirme ile belirlenecek diğer nükleer tesisler için yedi yüz milyon avro,

b) (a) bendi kapsamına girmeyen nükleer tesisler için yetmiş milyon avro,

c) Nükleer maddelerin taşınması için seksen milyon avro,

ç) Nükleer maddelerin transit geçişlerinde seksen milyon avro, ile sınırlıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Yaptırımlar

MADDE 10- (1) Bu Yönetmelikte belirtilen sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğü yerine getirilmeden nükleer faaliyetin yürütülmesi hâlinde aşağıda yer alan yaptırımlar uygulanır:

a) Bu Yönetmelik kapsamında belirlenen sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünü yerine getirmeyen işletene 7381 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi uyarınca belirlenen sorumluluk sınırının binde üçü kadar idari para cezası uygulanır.

b) 7381 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi hükümlerine aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde ilgili nükleer faaliyetin yürütülmesi için gerekli olan lisans ve izinler, sigorta yaptırma veya teminat gösterme veya süresi dolan sigorta poliçesini veya teminatı yenileme yükümlülüğü yerine getirilene kadar Kurum tarafından askıya alınır. Askıya alınma tarihinden itibaren bir yıl, yetkilendirilen kişi tarafından gerekçelendirilmesi ve gerekçenin Kurum tarafından uygun bulunması hâlinde üç yıl içinde söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmemesi hâlinde lisans ve izinler iptal edilir. Bu kapsamda işletenin 7381 sayılı Kanunun beşinci bölümünde düzenlenen sorumluluğu devam eder.

(2) Yaptırımlara ilişkin diğer hususlarda ilgili mevzuatta yer alan hükümler uygulanır.

Öngörülmemeyen durumlar

MADDE 11- (1) Bu Yönetmeliğin uygulanmasında öngörülmemeyen durumların oluşması hâlinde, sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğüne ilişkin hususlara Kurum tarafından karar verilir.

Muafiyetler

MADDE 12- (1) İşletenin 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca merkezî yönetim kapsamındaki kamu idaresi olması ya da sermayesinin tamamının kamuya ait olması ve sigorta yaptırma veya teminat gösterme yükümlülüğünden 7381 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin yedinci fıkrası hükmüne göre muaf tutulması hâlinde, işletenden sigorta veya teminat istenmez.

Yürürlük

MADDE 13- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 14- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Nükleer Düzenleme Kurumu Başkanı ile Sigortacılık ve Özel Emeklilik Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı müştereken yürütür.